

РЕЦЕНЗИЯ

*За нуждите на публична защита на дисертационен труд
в направление 3.8 Икономика*

Изготвена от: доц. д.ик.н. Антон Герунов, катедра „Икономика и управление по отрасли“, Стопански факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Нормативно основание: Заповед № РД 38-406/02.09.2020 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ и Решение на научно жури (Протокол № 1/15.10.2020 г., т. 2)

На дисертация на тема: Приложение на бюрократичната теория за анализ на организационната структура и управлението на бизнес проекти, с научен ръководител проф. д-р Албена Вуцова

Дисертант: Стефан Желязков Радев

1. Общи данни за дисертанта

Докторант Стефан Желязков Радев има подчертан интерес, подходяща теоретична подготовка и значителен опит в областта на управлението на бизнес проекти. Първоначално той завършва бакалавърска степен по Регионално развитие и политика, а след това – магистърска степен по Управление на иновациите в публичния сектор, като и двете са във факултети на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Стефан Радев има и над петнадесетгодишен опит в управлението на проекти – първоначално като координатор и специалист по европейски и международни програми и проекти в публичния сектор, след това – като консултант в областта, а от 2011 г. насам – като специалист и мениджър в глобалната ИТ компания Хюлет Пакард.

Извън това, дисертантът има поредица от сертификати в областта на управлението на проекти, сред които сертификати за базова компетентност по методологиите Scrum и Six Sigma, както и престижният сертификат за управление на проекти Project Management Professional, PMP. Стефан Радев е и преподавател в сертификационен курс за придобиване на сертификата Project Management Professional към Българо-американска комисия за образователен обмен Фулбрайт. Отчитам, че както академичната подготовка на дисертанта, така и неговия широк практически опит са отлични предпоставки за провеждане на успешно изследване в областта на управлението на проекти.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на тема „Приложение на бюрократичната теория за анализ на организационната структура и управлението на бизнес проекти“ е в обем от 183 страници основен текст и библиография. Основният текст е разделен на въведение, три глави и изводи, като съществените приноси се намират в третата глава на дисертацията. Доколкото се наблюдава ясно изразена преминаване на значителна част от стопанските дейности към проектни принципи, отчитам темата като несъмнено актуална. Обектът и предметът на изследването са коректно дефинирани, а изведената хипотеза е прецизна и нетривиална от научна и практическа гледна точка.

Първата глава разглежда теорията за управление на проекти и различните школи в нея. Дисертантът умело се ориентира в широката палитра от различни теоретични подходи и коректно ги представя, като на моменти личи и ясно изразена критична оценка. Доброто познаване на теоретичния фундамент се подчертава и от значителния брой използвани литературни източници – библиография съдържа 238 различни източника, повечето от които са научни статии на английски език. Втора глава се фокусира върху използването на новата институционална икономика за разбирането на управлението на проекти и прецизното дефиниране на термина бюрократична структура на проекта, като тук отново е използван широк набор от подходяща литература за целта.

Третата глава представя резултатите от проведеното анкетно проучване, което цели да изведе данни както за структурните характеристики на проектите, така и за нивото им на успеваемост. Извадката е сравнително малка, като единицата на анализ е отделния проект. Анкетата е изпратена на 224 експерта, участващи в процеса по управление на проекта и са достигнати 37 попълнени анкети. Сред тях има и неотговорени въпроси в някои от анкетите, което реално намалява броя наблюдения при някои от последващите статистически анализи. Методологически анкетата е издържана, като е направено както предварително пилотно проучване, така и последващо сравнение със сходни изследвания. Въпреки това, отчитам нуждата от по-задълбочена дискусия на валидността и надеждността на резултатите.

На база на събраните данни дисертантът осъществява редица статистически анализи с помощта на параметрични тестове. На първо място се показва как при по-кратките проекти (под 12 месеца) съществува възприятие за по-голяма гъвкавост и по-ниска сложност. По подобен начин се разглеждат и проектите с по-нисък бюджет (под 100,000 евро). В последващ анализ е показано, че възприятието за сложност на проекта (бинарно кодирано ниска/висока) е силно свързано с редица други негови характеристики, включително някои променливи отразяващи неговата бюрократична структура. По сходен начин използваната методология за управление (гъвкава или каскадна) води до статистически значими различия при аспектите на бюрократичната структура.

Изведена е и статистическата връзка между успеха на проекта и бюрократичната структура, като всички тези резултати са базирани на изводи от дисперсионен анализ. На последно място е изследвана и корелационната структура на връзката между 8-те измерения на бюрократичната структура и два индикатора за успех на проекта, като дисертантът показва ясни асоциации между тях. Основният резултат тук е връзката между нивото на специализация и гъвкавостта на методологията и възприятието за успех на проекта. Останалите 6 аспекта на бюрократичната структура не достигат статистическа значимост. Естествено, корелационният анализ не показва причинно-следствена връзка.

3. Оценка на получените резултати и научните приноси

Дисертацията представя нови и интересни научни резултати, като докторантът изказва претенции за следните приносни моменти (стр. 183):

- Адаптиран изследователски модел, който дава възможност за бъдещи изследвания с цел проверка на резултатите, получени в рамките на настоящото изследване.
- Разкрити са статистически значими връзки между успеха на проекта и общата бюрокрация, стандартизацията на организационната култура и формализацията на общото и финансовото управление.
- Идентифицирането на връзки между успеха на проекта и прилагания подход за управление, което допълва резултатите на други изследвания, разкрили същата зависимост.

По същество съм съгласен с изведените приноси, като все пак отчитам възможност те да бъдат по-прецизно формулирани. От особено значение сред приносите можем да отделим операционализацията на аспектите на бюрократичната култура и оригиналното изследване на нейното влияние върху възприятията за успех на проекта. Отчитам ги като оригинални и потенциално интересни както за изследователите в тази област, така и в научно-приложен план.

4. Оценка на публикационната дейност

Дисертантът представя четири публикации по темата на предложения дисертационен труд. Две от тях са доклади на конференции, а останалите две – статии в реферирани научни списания, като една от статиите е в съавторство с научния ръководител. Три от публикациите са на английски език, а една е на български език. Те са както следва:

- Radev, St. (2020). Exploring Projects' Bureaucratic Dimensions. *Conference Proceedings for International Conference Business Management, Economics and Social Sciences*. (приета за печат)

- Vutsova, A. & Radev, St. (2019). Project Management and the Principal-Agent Model. *Research and Innovation: Collection of Scientific Articles*. US: Yunona Publishing.
- Radev, St. Concepts for Project Success. *Knowledge – An International Journal*. (приета за печат)
- Радев, Ст. (2018). Нови възможности за аутсорсинг на публичните възлагания. *Авангардни научни инструменти в управлението 2018*. (приета за печат)

От гледна точка на обем и качество публикациите съответстват на изискванията за получаване на ОНС „доктор“.

Прави впечатление, че публикациите в голямата си степен все още не са излезли от печат, вкл. по-стари такива от 2018 г. Подобен подход следва да се избягва, тъй като публикуването на дадени резултати позволява по-широкото им разпространение и по-обективна апробация на приносите. Допълнително подчертаваме, че в някои случаи научните рецензии на материалите за конференции са в по-малък обхват и задълбоченост спрямо тези в индексираните журналы и в този смисъл съставляват по-малко убедително изпълнение на националните наукометрични изисквания. Справка за същите липсва в представената документация. Допълнителен проблем при подадените документи е представянето на погрешен разделителен протокол за статията Vutsova & Radev (2019), като по този начин не може да се определят прецизно приносите на докторанта. Въпреки липсващите справка, на база на представените документи можем да се направи обоснования извод, че докторантът отговаря на националните минимални наукометрични изисквания.

5. Критични бележки и коментари

Голяма част от критичните бележки бяха директно комуникирани с докторанта по време на подготовката на дисертационния труд и процедурата по неговата защита. Струва си да се отправят две критични забележки от по-концептуален характер, както следва:

- На първо място, събраните данни са сравнително ограничени. Наличието на 37 наблюдения поставя под съмнение доколко изводите са представителни за разглежданата генерална съвкупност. Допълнително, това е сравнително малък брой наблюдения, при които употребата на обичайни параметрични статистически методи би могла да е проблематична. Препоръчвам използването на по-големи извадки при последваща работа в областта.
- На второ място, анализиранияте данни са субективни. Този факт е добре разбран и обяснен от докторанта и правилно отчетен като ограничение на изследването. При бъдеща работа е удачно субективните данни да бъдат комбинирани с обективни такива (пр. месеца закъснение спрямо плана или % превишение на бюджета), за да се достигне до по-добро разбиране на обективното представяне на проектите. Това би позволило и сравнение между тях, както и по-задълбочен анализ на разглежданата хипотеза.

Тези бележки не намаляват стойността на дисертационния труд, а по-скоро служат като препоръки за бъдеща работа.

6. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос и отговарят на минималните изисквания Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Смятам, че представената дисертация отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ и давам своята **положителна оценка на представения труд**, като предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ в направление 3.8 Икономика на дисертанта Стефан Желязков Радев.

Член на научното жури:

Доц. д.ик.н. Антон Герунов

София, 31.10.2020 г.